

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΕΛΛΑΔΑ: Παιδιά που μετακινούνται

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΓΙΑ
ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Save the Children

ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

- Το φως της δημοσιότητας είδαν ισχυρισμοί ότι ένας υπάλληλος της Frontex τέθηκε υπό κράτηση και υπέστη κακομεταχείριση από τις ελληνικές αρχές τον Σεπτέμβριο, προτού σταλεί παράνομα στην Τουρκία μαζί με άλλους υπηκόους τρίτων χωρών. Η ελληνική κυβέρνηση, η οποία έχει αρνηθεί όλους γενικά τους ισχυρισμούς περί επαναπροωθήσεων, ανέθεσε στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας να διενεργήσει έρευνα, παρά την περιορισμένη ανεξαρτησία της από την κυβέρνηση και την έλλειψη εμπειρογνωμοσύνης να διεξάγει τέτοιου είδους έρευνες.
- Στις 27 Νοεμβρίου 2021 εγκαινιάστηκαν δύο νέες «Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές» στη Λέρο και στην Κω, παρουσία του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Μαργαρίτη Σχοινά.
- Από το τελευταίο ενημερωτικό δελτίο, έχει σημειωθεί σημαντική μείωση του αριθμού των ατόμων που διαμένουν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, τόσο στην ηπειρωτική χώρα όσο και στα νησιά, με τον αριθμό να μειώνεται από περίπου 15.000 σε περίπου 11.000. Αυτό ενδέχεται να συνέβη λόγω της διακοπής παροχής σίτισης και οικονομικής ενίσχυσης, λόγω των συνθηκών κράτησης στα ΚΥΤ ή λόγω δευτερογενούς μετακίνησης των ατόμων αυτών σε άλλες χώρες.
- Το πρόγραμμα εθελούσιας μετεγκατάστασης της ΕΕ που υλοποιείται από το 2020 παρατείνεται μέχρι τον Μάρτιο του 2022, προκειμένου να καλυφθεί ο συνολικός αριθμός σχετικών δεσμεύσεων εκ μέρους των κρατών μελών. Συνολικά, 1.093 ασυνόδευτα παιδιά και παιδιά χωρισμένα από τις οικογένειές τους –από τα 1.600 που ήταν ο στόχος– έχουν μετεγκατασταθεί από το 2020. Επιπλέον, 3.453 μέλη ευάλωτων οικογενειών με παιδιά, δικαιούχοι και αιτούντες διεθνούς προστασίας έχουν μετεγκατασταθεί από το 2020, κυρίως στη Γερμανία και στη Γαλλία.
- Περίπου 34.000 αιτούντες άσυλο εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση στην οικονομική ενίσχυση που στο παρελθόν τους επέτρεπε να αγοράζουν τρόφιμα, ρουχισμό και άλλα βασικά είδη. Παρότι η κυβέρνηση δήλωσε δημοσίως ότι το ζήτημα θα είχε επιλυθεί μέχρι το τέλος του Οκτωβρίου, μόλις στις 2 Νοεμβρίου προκηρύχθηκε από την κυβέρνηση σχετικός νέος ανοιχτός διαγωνισμός, γεγονός που καταδεικνύει ότι δε θα υπάρξει άμεση λύση σε αυτό το πρόβλημα.
- Ο Διευθυντής της Υπηρεσίας Ασύλου έδωσε εντολή σε όλους τους υπαλλήλους της να μην καταγράφουν πλέον νέες αιτήσεις ασύλου στην ηπειρωτική Ελλάδα, στο πλαίσιο μιας αναδυόμενης πολιτικής διαχείρισης της μετανάστευσης κυρίως στα σύνορα. Άτομα που δεν έχουν περάσει από την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ) και επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση ασύλου στην Ελλάδα αναγκάζονται να μεταβούν στον Έβρο ή στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου.
- Η ελληνική κυβέρνηση ενέκρινε μια εθνική στρατηγική για την ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων και αιτούντων άσυλο. Το 20σέλιδο έγγραφο περιέχει στόχους, επιδιώξεις και δράσεις που σκιαγραφούν ένα ενταξιακό πλαίσιο. Ωστόσο δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένη χρηματοδότηση ή χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, ούτε η εν λόγω στρατηγική είναι νομικά δεσμευτική.

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Με βάση στοιχεία έως την 31η Οκτωβρίου 2021, η Ελλάδα φιλοξενεί περίπου 37.951 αιτούντες άσυλο, εκ των οποίων το 89% ζει στην ηπειρωτική χώρα και το 11% στα νησιά.¹

Οι συνολικές αφίξεις στη χώρα από στεριά και θάλασσα από τις αρχές του 2021 έως τις 28 Νοεμβρίου ανέρχονται σε 8.145 άτομα.² Ωστόσο, σύμφωνα με τη Frontex –τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής– ως τον Οκτώβριο του 2021 είχαν σημειωθεί 15.770 συνοριακές διελεύσεις στο ανατολικό Αιγαίο, ένας αριθμός σημαντικά υψηλότερος από τις καταγεγραμμένες αφίξεις.³

Άλλη αναφορά σημειώνει ότι περίπου 150-200 άτομα επιχειρούν καθημερινά να διέλθουν τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας.⁴ Παρόμοια εκτίμηση έκανε και η Αστυνομική Διεύθυνση της Ορεστιάδας σχετικά με τον αριθμό των ανθρώπων που επιχειρούν να εισέλθουν στον Έβρο.⁵ Οι λίγοι μετανάστες που καταφέρνουν να διασχίσουν τα σύνορα συλλαμβάνονται αμέσως, σύμφωνα με την αστυνομία, και απαρτίζονται κυρίως από Σύριους και οικογένειες από το Αφγανιστάν.

Ανθρωπιστική κατάσταση

Εξακολουθεί να μην παρέχεται η ευρωπαϊκή οικονομική ενίσχυση, αφήνοντας χιλιάδες ανθρώπους σε κατάσταση απελπισίας

Περίπου 34.000 αιτούντες άσυλο εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση στην οικονομική ενίσχυση που στο παρελθόν τους επέτρεπε να αγοράζουν τρόφιμα, ρουχισμό και άλλα βασικά είδη.⁶ Παρότι η κυβέρνηση δήλωσε δημοσίως ότι το ζήτημα θα είχε επιλυθεί μέχρι το τέλος του Οκτωβρίου,⁷ μόλις στις 2 Νοεμβρίου προκηρύχθηκε από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου (ΥΜΑ) Πρόσκληση για την Υποβολή Προτάσεων⁸ προς ενδιαφερόμενους να αναλάβουν τη διαχείριση της διανομής του χρηματικού βοηθήματος, γεγονός που καταδεικνύει ότι δε θα υπάρξει άμεση λύση σε αυτό το πρόβλημα.

1 Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου (ΥΜΑ), Στατιστικά στοιχεία Οκτωβρίου 2021, τα οποία δημοσιεύθηκαν στις 16 Νοεμβρίου 2021 και είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα <https://bit.ly/3EKR3Tk> στην ελληνική γλώσσα και <https://bit.ly/3ITcBFT> στην αγγλική γλώσσα – ορισμένα στοιχεία παρουσιάζονται σε λεπτομερέστερους πίνακες στην ελληνική γλώσσα στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3rSXoIj>

2 Οι αφίξεις από τη θάλασσα είναι περισσότερες απ' ό,τι στην τελευταία περίοδο αναφοράς, καθώς 4.492 άτομα εισήλθαν από τα χερσαία σύνορα και 3.653 άτομα από τη θάλασσα. Τα στοιχεία αντλήθηκαν, επικαιροποιημένα ως τις 28 Νοεμβρίου 2021, από την πύλη της ΥΑ/ΟΗΕ UNHCR Operational Data Portal, Mediterranean Situation, στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3jgMsQk>

3 SchengenVisaInfo News, FRONTEX: Nearly 160,000 Illegal Border Crossing Detected at EU External Borders in 2021, 23 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3ye1iNO> (στα αγγλικά). Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΥΜΑ, οι αφίξεις ως τα τέλη Οκτωβρίου ανέρχονταν σε μόλις 7.242. Βλ. <https://bit.ly/3EKR3Tk>, αλλά και Τάνια Γεωργιοπούλου, Η Καθημερινή, Αύξηση μεταναστευτικών ροών – Ασφυκτική πίεση δέχεται η Ε.Ε., μείωση αφίξεων στα νησιά του Αιγαίου, 24 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3eicFLn>

4 Δημήτρης Γιαννακόπουλος, Παραπολιτικά, Η μάχη του Λιμενικού στο Αιγαίο, 12 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/336uTNq>

5 Newsbomb, Μεταναστευτική πίεση στον Έβρο: «Κάνουμε καθημερινά 200 αποτροπές μεταναστών», 23 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3rV6zss>

6 Βλ. Δελτίο Τύπου ΕΣΠ, Οργανώσεις κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τα φαινόμενα εντεινόμενης πείνας που πλήττουν πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, 25 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3EkOV3R>

7 Δελτίο Τύπου ΥΜΑ, Όλοι οι αιτούντες άσυλο λαμβάνουν σίτιση στις Δομές Φιλοξενίας από 1 Οκτωβρίου και θα λάβουν χρηματικό βοήθημα τέλος του μήνα, 18 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3EnN5PA>

8 Πρόσκληση υποβολής προτάσεων «Χρηματικό βοήθημα σε αιτούντες διεθνή προστασία» διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3ILxXiD> με περίοδο υποβολής έως και 30 Νοεμβρίου 2021

Πρόσβαση στα εμβόλια COVID-19

Μετά από έναν χρόνο που τα εμβόλια διατίθενται στην Ελλάδα, οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν πλέον να αποκτήσουν έναν Προσωρινό Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΠΑΜΚΑ) προκειμένου να εμβολιαστούν κατά της COVID-19, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς τους.⁹ Η απόφαση αυτή είναι θετική, αν και εξακολουθούν να εκφράζονται ανησυχίες από οργανώσεις που ασχολούνται με την υγειονομική περίθαλψη, δεδομένου ότι πολλοί άνθρωποι δε διαθέτουν τα απαιτούμενα έγγραφα ταυτοποίησης.¹⁰

Ο πληθυσμός στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης μειώνεται

Με βάση τα στοιχεία έως την 2α Δεκεμβρίου 2021, ο αριθμός των διαμενόντων στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) που διαχειρίζονται οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις τόσο στην ηπειρωτική χώρα όσο και στα νησιά είναι 11.044.¹¹ Πρόκειται για σημαντική μείωση τους τελευταίους μήνες, πιθανόν ως συνδυαστικό αποτέλεσμα της έλλειψης επισιτιστικής βοήθειας, των συνθηκών κράτησης στα ΚΥΤ και της περαιτέρω μετακίνησης ανθρώπων σε άλλες χώρες. Το ΚΥΤ στην Κάτω Μηλιά εκκενώθηκε πρόσφατα.¹²

Σύμφωνα με στοιχεία Οκτωβρίου 2021, οι 26 δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας στην ηπειρωτική χώρα φιλοξενούν 17.872 άτομα, εκ των οποίων το 40% (7.073) είναι παιδιά.¹³ Η νέα δομή στη Μαλακάσα εκκενώθηκε στα μέσα Νοεμβρίου, με τους φιλοξενούμενους να μεταφέρονται σε άλλα κέντρα/δομές της ηπειρωτικής χώρας και ορισμένοι σε διαμερίσματα του προγράμματος ΕΣΤΙΑ.¹⁴ Η δομή στον Ελαιώνα της Αττικής θα κλείσει, σύμφωνα με τον Δήμο Αθηναίων.¹⁵ Τα νέα αυτά προκάλεσαν διαμαρτυρίες μεταξύ των αιτούντων άσυλο που διαμένουν εκεί, καθώς οι συνθήκες διαβίωσής τους είναι ήδη μη ικανοποιητικές.¹⁶

Εκτός από τα παραπάνω, σύμφωνα με στοιχεία 30ής Νοεμβρίου 2021, περίπου 14.435 αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, σχεδόν οι μισοί από τους οποίους (44%) είναι παιδιά, φιλοξενούνται στο πλαίσιο του προγράμματος στέγασης ΕΣΤΙΑ σε διαμερίσματα εντός του αστικού ιστού.¹⁷ Η πλειονότητα των ωφελούμενων από το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ είναι Αφγανοί (33%), με αμέσως επόμενους τους Σύρους (16%) και τους Ιρακινούς (14%).¹⁸

Στα νησιά του Αιγαίου

Ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου ενημέρωσε την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή του Κοινοβουλίου σχετικά με τις συμβάσεις που αφορούν τις εργασίες για το Εθνικό Σύστημα Υποδοχής, αναφέροντας ότι ο προϋπολογισμός για τα κέντρα της Λέσβου και της Χίου ανέρχεται σε €153.198.131,70 και χρηματοδοτείται κατά 100% από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΤΑΜΕ).¹⁹

Οι νέες Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές στη Λέρο και στην Κω εγκαινιάστηκαν στις 27 Νοεμβρίου 2021 από τον Υπουργό Μετανάστευσης, παρουσία του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Επιτρόπου για την Προώθηση του Ευρωπαϊκού Τρόπου Ζωής, Μαργαρίτη Σχοινά.²⁰ Σύμφωνα με το ΥΜΑ, στη Λέρο η δομή

9 Κοινή Υπουργική Απόφαση 5160/2021, ΦΕΚ 5247/Β/12-11-2021

10 Απαιτούνται έγγραφα ταυτοποίησης από τη χώρα προέλευσής τους. Βλ. συνέντευξη του διευθυντή της Intersos Hellas στην Ελένη Σταματούκου, EfSyn, Και αόρατοι και ανεμβολίαστοι! από 18 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/30eZxcY>

11 Ανακοίνωση Τύπου Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, 3 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3ELpU7>

12 Στο ίδιο.

13 ΔΟΜ, Supporting the Greek Authorities in Managing the National Reception System for Asylum Seekers and Vulnerable Migrants (SMS), Factsheet Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3oFqQTZ> (στα αγγλικά)

14 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν στην Ομάδα Εργασίας για την Προστασία των Παιδιών στις 15 Νοεμβρίου 2021

15 Skaï News, Μπακογιάννης: Η δομή στον Ελαιώνα έχει κλείσει τον κύκλο της, 27 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/30dMrGj>

16 Οι διαμαρτυρίες επικεντρώνονταν στη σίτιση, τις διαδικασίες ασύλου, την έλλειψη υγειονομικής περίθαλψης. Βλ. φωτορεπορτάζ Νίκου Χριστοφάκη, Zougla, Κινητοποίηση προσφύγων στον Ελαιώνα, 4 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3GmZchn> και Law and Order, Διαμαρτυρία προσφύγων στον Ελαιώνα για το φαγητό και τις συνθήκες υγιεινής, 4 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3IAPrnx>

17 ΥΜΑ, ΕΣΤΙΑ 2021 Factsheet Σεπτέμβριος-Οκτώβριος-Νοέμβριος 2021, όπως δημοσιεύθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2021 και διατίθεται στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3rV3SXS>. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, 2.451 από αυτούς τους ανθρώπους είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες.

18 Στο ίδιο.

19 Δελτίο Τύπου ΥΜΑ, Ν. Μηταράκης: «Οι νέες δομές θα συμβάλουν αποφασιστικά στην προστασία των νησιών μας, ώστε να μην ξαναβιώσουμε τα γεγονότα της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ», 22 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/307RsAa>. Στο ίδιο αναφέρεται ότι το Κέντρο στη Λέσβο θα βρίσκεται στη θέση «Πλάτη», 30 χλμ. από τη Μυτιλήνη, και θα έχει χωρητικότητα 3.000 ατόμων, ενώ στη Χίο το Κέντρο θα εγκατασταθεί στη θέση «Θόλος», 11 χλμ. από την πόλη της Χίου, με χωρητικότητα 1.230 ατόμων.

20 Capital, Ν. Μηταράκης: Εγκαινιάσε τις νέες κλειστές ελεγχόμενες Δομές σε Λέρο και Κω, 27 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3oHxQft>

βρίσκεται σε μια έκταση περίπου 60 στρεμμάτων, στη θέση Λέπιδα, και έχει χωρητικότητα 2.140 ατόμων: 1.440 θέσεις για γενικό πληθυσμό, 100 για ασυνόδευτα παιδιά, 240 για άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, μονογονεϊκές οικογένειες, γυναίκες, και 360 στο Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης.²¹

Την πρώτη εβδομάδα του Δεκεμβρίου, τα επίσημα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό των προσφύγων και μεταναστών που διαμένουν στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου είχαν ως εξής:²²

	Λέσβος	Χίος	Σάμος	Λέρος	Κως
Διαμένοντες ΚΥΤ ή ΚΕΔ ²³ / Χωρητικότητα	2,210/8,000	264/1,014	430/2,040	47/860	540/816
Συνολικός πληθυσμός προσφύγων/ μεταναστών στο νησί	2,352	276	446	47	631

Σάμος

Από τα μέσα Νοεμβρίου, η διοίκηση της Κλειστής Ελεγχόμενης Δομής στη Σάμο εμποδίζει την έξοδο των αιτούντων άσυλο που έλαβαν αρνητική απόφαση σε δεύτερο βαθμό, χωρίς να τους δίνει τη δυνατότητα να υποβάλουν νέο, μεταγενέστερο αίτημα με πρόσθετες πληροφορίες, μια κατάσταση που ισοδυναμεί με de facto κράτηση.²⁴ Αυτή η διοικητική πράξη εκτελείται χωρίς να έχει επιδοθεί κάποιο έγγραφο κράτησης, εμποδίζοντας την πρόσβαση των αιτούντων σε δικαστική προστασία.²⁵

Κως

Στην Κω, η Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή είναι σύμφωνα με το ΥΜΑ εγκατεστημένη σε έκταση περίπου 90 στρεμμάτων, στη θέση του πρώην στρατοπέδου «Μακρυγιάννη». Όπως και η ΚΕΔ στη Λέρο, έχει κι αυτή χωρητικότητα 2.140 ατόμων: 960 θέσεις για γενικό πληθυσμό, 100 για ασυνόδευτα παιδιά, 480 για τις ευάλωτες ομάδες²⁶ και 600 θέσεις στο Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης.

Στην Κω αποτελεί πάγια πρακτική η κράτηση όλων των αιτούντων διεθνή προστασία, ακόμη και αν πρόκειται για ευάλωτα άτομα ή παιδιά (ασυνόδευτα ή μη),²⁷ γεγονός που αντανάκλα ένα ευρύτερο πρόβλημα σε σχέση με την εφαρμογή της κράτησης σε ολόκληρη την Ελλάδα, συμπεριλαμβάνοντας μάλιστα και παιδιά που είναι μέλη οικογενειών.²⁸

21 Ανακοίνωση ΥΜΑ, Νέα Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή Λέρου, 27 Νοεμβρίου 2021, όπου μπορεί κανείς να παρακολουθήσει και το σχετικό βίντεο από τη δομή, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3snYQTJ>. Σημειώνεται ότι στην αγγλόφωνη ανακοίνωση του αρμόδιου Υπουργείου η έκταση αναφέρεται ότι καταλαμβάνει 60 «acres», ενώ στην αντίστοιχη ελληνόφωνη αναφέρεται ότι καταλαμβάνει 60 στρέμματα, παρόλο που οι μονάδες δεν είναι ισοτιμίες, δεδομένου ότι σε 1 acre αντιστοιχούν 4 περίπου στρέμματα, βλ. <https://www.britannica.com/science/acre-unit-of-measurement>

22 Εικόνα Κατάστασης στο Ανατολικό Αιγαίο, 8 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3pfhiMu> (στα αγγλικά)

23 Σημαίνει Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή

24 Διεθνής Αμνηστία, Asylum seekers being illegally detained in new EU-funded camp in Greece, 1 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3DFh9Wx> (στα αγγλικά)

25 Θάνος Καμήλαλης, The Press Project, Περίπου 100 πρόσφυγες «έχουν πάει στη Σάμο». Τώρα δεν μπορούν να βγουν καθόλου από το Κέντρο-φυλακή, 2 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3EKKZue>. Για το «κέντρο-φυλακή», βλ. κείμενο αναφοράς ΕΣΠ, Νέα Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή Σάμου: Μία Απομονωμένη «Σύγχρονη Φυλακή»; Από 18 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3rSxyok>

26 Ανακοίνωση ΥΜΑ, Νέα Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή Κω, 27 Νοεμβρίου 2021, όπου μπορεί κανείς να παρακολουθήσει και το σχετικό βίντεο από τη δομή, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3sr7sJx> Για την ακριβή έκταση της Δομής βλ. παρατήρηση υποσημείωσης 21

27 Βλ. έκθεση Equal Rights Beyond Borders Expert Report, Detained and Forgotten at the Gates of the EU. Detention of Migrants on the Island of Kos, Νοέμβριος 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3EpCynQ> (στα αγγλικά), σ. 5

28 Βλ. Ενημερωτικό Δελτίο της Oxfam και του ΕΣΠ, Η Διοικητική Κράτηση ως Βασική Επιλογή. Πώς η Ελλάδα, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γενικεύει τη διοικητική κράτηση των μεταναστών, 3 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3pfjqlL>

Σε μια θετική εξέλιξη, πολλές από τις αιτήσεις ασύλου των 382 ατόμων που έφτασαν στην Κω στις 31 Οκτωβρίου,²⁹ αφού είχαν μείνει για μέρες στη θάλασσα, έγιναν δεκτές από την ελληνική Υπηρεσία Ασύλου με το αιτιολογικό ότι: α) σε αυτή την περίπτωση, η Τουρκία παραβιάζει άμεσα την Κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας και δε συνεργάζεται με τις γειτονικές της χώρες και την ΕΕ και β) η Τουρκία δεν αποτελεί ασφαλή τρίτη χώρα για την επιστροφή των αιτούντων.³⁰

2. ΚΥΡΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Οι επαναπροωθήσεις στα σύνορα της Ελλάδας παραμένουν στην ημερήσια διάταξη

Την 1η Δεκεμβρίου, η εφημερίδα The New York Times ανέφερε πως ένας υπάλληλος της Frontex τέθηκε υπό κράτηση και υπέστη κακομεταχείριση εκ μέρους των ελληνικών αρχών τον Σεπτέμβριο, προτού σταλεί παράνομα στην Τουρκία μαζί με άλλους υπηκόους τρίτων χωρών.³¹ Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/1896, η καταγγελία που υποβλήθηκε ενώπιον του Μηχανισμού Υποβολής Καταγγελιών της Frontex από τον υπάλληλο της υπηρεσίας διαβιβάστηκε για να ερευνηθεί από τον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη, ο οποίος ανακοίνωσε ότι έχει ήδη εκκινήσει τη διερεύνηση της υπόθεσης.³² Η ελληνική κυβέρνηση αρνήθηκε γενικά όλους τους ισχυρισμούς περί επαναπροωθήσεων, αλλά τόνισε ότι το περιστατικό θα διερευνηθεί.³³ Εντούτοις, η κυβέρνηση έχει εκφράσει την προτίμηση να διεξαγάγει την έρευνα η Εθνική Αρχή Διαφάνειας, παρά την περιορισμένη ανεξαρτησία της από την κυβέρνηση και την έλλειψη εμπειρογνομosύνης για τη διεξαγωγή τέτοιων ερευνών.³⁴

Εφεξής αιτήσεις ασύλου θα υποβάλλονται μόνο στα σύνορα ;

Με την από 22 Νοεμβρίου 2021 εγκύκλιό του, ο Διευθυντής της Υπηρεσίας Ασύλου έδωσε εντολή σε όλους τους υπαλλήλους της Υπηρεσίας να μην καταγράφουν πλέον νέες αιτήσεις ασύλου στην ηπειρωτική Ελλάδα, στο πλαίσιο μιας αναδυόμενης πολιτικής διαχείρισης της μετανάστευσης κυρίως στα σύνορα. Άτομα που δεν έχουν περάσει από την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ) και επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση ασύλου στην Ελλάδα θα πρέπει να μεταβούν στον Έβρο ή στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου,³⁵ συνοδευόμενα από την Αστυνομία ή το Λιμενικό.³⁶ Μετά τις αντιδράσεις του τοπικού πληθυσμού στις περιοχές αυτές,³⁷ η εγκύκλιος επανεκδόθηκε δύο μέρες αργότερα, ορίζοντας ότι οι αιτήσεις ασύλου θα υποβάλλονται σε καθορισμένα σημεία στα σύνορα ή σε αρμόδιες προκαθορισμένες υπηρεσίες πρώτης υποδοχής στην ηπειρωτική χώρα.³⁸ Επισημαίνεται ότι τα ασυνόδευτα παιδιά και τα παιδιά που είναι χωρισμένα από τις οικογένειές τους εξαιρούνται από αυτή την πρόβλεψη και στις δύο εγκυκλίους.

29 Βλ. ΕΣΠ/SCI Ενημερωτικό Δελτίο Συνηγορίας για θέματα προστασίας των παιδιών που μετακινούνται στην Ελλάδα, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3pfmlHk>

30 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από δικηγόρους πεδίου του ΕΣΠ στην Κω

31 Matina Stevis-Gridneff, The New York Times, E.U. Interpreter Says Greece Expelled Him to Turkey in Migrant Roundup, 1 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://nyti.ms/3rxgmon> (στα αγγλικά)

32 Συνήγορος του Πολίτη, Δελτίο Τύπου, 1 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3mrSL4Z>

33 Βλ. Συνέντευξη Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, Νότη Μηταράκη, σχετικά με αυτούς τους ισχυρισμούς στην εκπομπή του CNN "Connect the World" με τη Becky Anderson, 5 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3dysltj>

34 Ναυτεμπορική, Στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας η έρευνα για παράνομες επαναπροωθήσεις μεταναστών, 27 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3JaT4Li> και στην αγγλική: AMA Press, Greece's transparency authority should investigate alleged refugee pushbacks, Migration min. says, 27 October 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3GdFNk>

35 Σύμφωνα με τις οδηγίες της εγκυκλίου, νέες αιτήσεις μπορούσαν να υποβληθούν μόνο στα ΚΥΤ της Σάμου, Χίου, Λέσβου, Λέρου, Κω και Ορεστιάδας

36 Δημήτρης Αγγελίδης, EfSyn, Μόνο σε νησιά και Έβρο τα νέα αιτήματα ασύλου, 24 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3rjgTU4>

37 Μεταξύ άλλων, βλ. Chios News, Διαδικασία Υποβολής Αιτημάτων Ασύλου – Νέα Εγκύκλιος Υπουργείου μετά τις αντιδράσεις, 24 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3DGJ7RE>

38 Δελτίο Τύπου ΥΜΑ, Διαδικασία Υποβολή Αιτημάτων Ασύλου, 24 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3JaLi4c>

Μετά από την απόρριψη του αιτήματος του ΥΜΑ προς την Επίτροπο της ΕΕ Johansson να συμπεριληφθεί επέκταση μήκους 35 χιλιομέτρων του φράχτη στον Έβρο³⁹ στη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού για την περίοδο 2021-2027⁴⁰ και τη συζήτηση που αυτή προκάλεσε στα θεσμικά όργανα της ΕΕ,⁴¹ η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι η επέκταση θα πραγματοποιηθεί ούτως ή άλλως, χρησιμοποιώντας εθνικά κονδύλια.⁴²

Ποινική δίωξη παιδιών που αιτούνται άσυλο

Δικηγόροι πεδίου του ΕΣΠ στη Θεσσαλονίκη εκπροσώπησαν δικαστικά μια 7μελή οικογένεια από τη Συρία, η οποία είχε εισέλθει στην Ελλάδα αιτούμενη διεθνή προστασία, συμπεριλαμβανομένων των τριών παιδιών της οικογένειας ηλικίας 12, 13 και 15 ετών, τα οποία διώχθηκαν αυτοτελώς με την κατηγορία της παράνομης εισόδου.⁴³ Πάνω από έναν χρόνο μετά την άσκηση ποινικής δίωξης, στη διάρκεια του οποίου τα παιδιά και η οικογένειά τους υποβλήθηκαν σε δυσανάλογο άγχος και ανασφάλεια, το Δικαστήριο Ανηλίκων στη Λάρισα απάλλαξε από τις κατηγορίες και τα τρία παιδιά.

Κουβανοί επιζητούν διεθνή προστασία στην ΕΕ

Αυξανόμενος αριθμός Κουβανών φθάνουν στην Ελλάδα αναζητώντας ασφάλεια στην ΕΕ. Τελικοί προορισμοί τους είναι, κατά δήλωσή τους, η Ισπανία⁴⁴ και η Ιταλία.⁴⁵ Ως επί το πλείστον φτάνουν αεροπορικά στην Ανατολική Ευρώπη ή τη Μόσχα, έπειτα μεταβαίνουν στο Βελιγράδι και εισέρχονται στην Ελλάδα περπατώντας μέσω της Σερβίας και της Βόρειας Μακεδονίας.⁴⁶ Περιστατικά αστυνομικής βίας κατά ατόμων που αφίχθηκαν από την Κούβα έχουν αναφερθεί στο αεροδρόμιο της Ζακύνθου, μεταξύ άλλων κατά εγκύων και παιδιών.⁴⁷

Η κυβέρνηση υιοθετεί Εθνική Στρατηγική Ένταξης

Στα τέλη Νοεμβρίου, ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας και το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκριναν μια Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων και αιτούντων άσυλο.⁴⁸ Το 20σέλιδο έγγραφο⁴⁹ περιέχει στόχους, επιδιώξεις και δράσεις που σκιαγραφούν ένα πλαίσιο για την ένταξη. Ωστόσο, δεν περιλαμβάνει ορόσημα δράσεων που θα πρέπει να επιτευχθούν στο πλαίσιο συγκεκριμένης χρηματοδότησης και μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ενώ οι ως άνω στόχοι-επιδιώξεις-δράσεις δεν είναι ούτε νομικά δεσμευτικές.

39 Από το 2011 υπάρχει εκεί φράχτης μήκους 12,5 χιλιομέτρων, ενώ πρόσφατα ολοκληρώθηκε η κατασκευή ενός νέου τμήματος φράχτη μήκους 27,5 χιλιομέτρων, ώστε ο υπάρχων σήμερα φράχτης έχει μήκος 40 χιλιόμετρα. Βλ. I-efimerida, Δείτε πώς χτίζεται ο φράχτης στον Έβρο, μήκους 27 χιλιομέτρων, 13 Απριλίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/31Dua5X>

40 Εφημερίδα Έθνος, Έβρος: Έτοιμη να επεκτείνει τον φράχτη η Ελλάδα ακόμα και με εθνικά κονδύλια, 4 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3dxhpw0>

41 Εφημερίδα Καθημερινή, Ε.Ε. – Μεταναστευτικό: Η Κομισιόν απαντά στον Μισέλ για τους φράχτες, 10 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3luUSOG>

42 ΑΠΕ-ΜΠΕ, Ν. Μηταράκης: Η επέκταση του φράχτη του Έβρου «θα γίνει με εθνικά κονδύλια», 10 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3Dx1kkD>

43 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από δικηγόρο πεδίου του ΕΣΠ στη Θεσσαλονίκη. Η ποινική δίωξη των παιδιών ασκήθηκε τον Νοέμβριο του 2020 και η δίκη πραγματοποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2021

44 Βλ. Al Jazeera English, Greece: Transit point for migrants and refugees from Cuba, βίντεο που δημοσιεύθηκε στις 10 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3jdLW0w>

45 Ανδρέας Παπαδημητρίου, Ert News, Δεκάδες Κουβανοί μετανάστες προσπάθησαν να πάνε στο Μιλάνο μέσω Ζακύνθου, 28 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3GuFpfV>

46 The Global Herald, Greece: Transit point for migrants and refugees from Cuba, 10 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3ISxVeX> (στα αγγλικά)

47 Keep Talking Greece, Brutality against Cuban migrants, children & pregnant women at Zakynthos airport, 29 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3IGdPy4> (στα αγγλικά)

48 Ναυτεμπορική, Τα νομοσχέδια που παρουσιάστηκαν στο Υπουργικό Συμβούλιο, 30 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3lW535g>

49 Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3IGEM4l>

Η στρατηγική επικεντρώνεται στη δημιουργία θέσεων εργασίας σε κρίσιμους τομείς της ελληνικής οικονομίας και δίνει προτεραιότητα στη δημιουργία δομών ένταξης μέσα στα κέντρα φιλοξενίας. Έμφαση θα δοθεί στην «διαδικασία προ-ένταξης για όσους διαθέτουν προσφυγικό προφίλ»,⁵⁰ με την παροχή εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Το πρόγραμμα ένταξης HELIOS θα συνεχιστεί, ενώ θα δημιουργηθεί και ένα πρόγραμμα HELIOS Junior για ασυνόδευτα παιδιά που ενηλικιώνονται.⁵¹

Το ΥΜΑ υπέγραψε επίσης συμφωνία με την ΥΑ/ΟΗΕ, η οποία θα παράσχει τεχνική υποστήριξη στην κυβέρνηση για την απλούστευση των διοικητικών και νομικών διατάξεων σχετικά με την ένταξη των προσφύγων και τη διευκόλυνση της συνεργασίας με τους δήμους. Η ΥΑ/ΟΗΕ θα καταγράφει διαρκώς και θα γνωστοποιεί τις δεξιότητες και την εμπειρογνωμοσύνη των προσφύγων ώστε να μεγιστοποιεί τις πιθανότητές τους και τη συνεισφορά τους στην ελληνική κοινωνία,⁵² ενώ θα αξιολογεί την πρόοδο της ένταξής τους σε βάθος χρόνου με τη βοήθεια δεδομένων αναφοράς.⁵³

Επιμένουν οι δυσκολίες στην πρόσβαση των προσφύγων στα νομικά έγγραφα που δικαιούνται

Η ηλεκτρονική ανανέωση της άδειας διαμονής για όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών που ανακοινώθηκε στις 16 Νοεμβρίου 2021 αποτελεί μια θετική πρωτοβουλία.⁵⁴ Στο παρελθόν, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας αντιμετώπιζαν υπερβολικά μεγάλο χρόνο αναμονής –έως και έναν χρόνο– για την ανανέωση των αδειών διαμονής τους, γεγονός που προκαλούσε δυσκολίες στη διατήρηση της εργασίας τους και στην πρόσβασή τους σε κοινωνικές παροχές.⁵⁵

Το νέο σύστημα, παρότι γενικά ευπρόσδεκτο, αντιμετωπίζει ωστόσο ορισμένα ζητήματα. Πρώτον, η ανανέωση της άδειας διαμονής γίνεται αποκλειστικά ηλεκτρονικά, εμποδίζοντας την πρόσβαση σε άτομα με χαμηλό ή ανύπαρκτο επίπεδο γνώσεων πληροφορικής. Επιπλέον, το σύστημα είναι μόνο στα ελληνικά, παρότι απευθύνεται αποκλειστικά σε μη Έλληνες, και οι πρόσφυγες καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα σε 178 κατηγορίες αδειών διαμονής, γεγονός που καθιστά το σύστημα περίπλοκο και δυσνόητο.⁵⁶

Περιορισμένη πρόσβαση των προσφύγων στην ιθαγένεια

Σύμφωνα με τροποποιήσεις που έγιναν στη νομοθεσία τον Μάρτιο του 2020, από τρία χρόνια που ήταν πριν, οι πρόσφυγες πρέπει πλέον να διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα για επτά χρόνια προτού μπορέσουν να αιτηθούν την ελληνική ιθαγένεια.⁵⁷ Επιπλέον, φέτος θεσπίστηκε ένα νέο σύστημα, σύμφωνα με το οποίο οι υποψήφιοι περνούν εξετάσεις στην ελληνική γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία, πολιτικούς θεσμούς και πολιτισμό,⁵⁸ καθώς και συνεντεύξεις. Ακόμη, για πρώτη φορά, η αίτηση θα αξιολογείται και με οικονομικά κριτήρια,⁵⁹ τα οποία υποτίθεται ότι μετρούν την οικονομική και κοινωνική ένταξη του/της αιτούντος/αιτούσας και το γεγονός ότι αυτός/αυτή «δεν επιβαρύνει το σύστημα της κοινωνικής πρόνοιας».⁶⁰

50 Στο ίδιο, σ. 2.

51 Μ. Κουζινοπούλου, ΑΠΕ-ΜΠΕ, Σ. Βούλτεψη στο ΑΠΕ-ΜΠΕ: Η δημιουργία ενταξιακών δομών μέσα στα κέντρα φιλοξενίας προτεραιότητα της Εθνικής Στρατηγικής Ένταξης Προσφύγων, 4 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3IPYGdV>

52 ΥΑ/ΟΗΕ Δελτίο Τύπου, Ministry for Migration and Asylum and UNHCR sign Memorandum of Understanding to strengthen cooperation on integration for refugees in Greece, 29 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3ryNgVr> (στα αγγλικά)

53 Πληροφορίες που γνωστοποιήθηκαν στην Ομάδα Εργασίας για την Προστασία των Παιδιών στις 15 Νοεμβρίου 2021

54 Δελτίο Τύπου ΥΜΑ, 12 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3FhLLz4>

55 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από δικηγόρους πεδίου του ΕΣΠ στη Θεσσαλονίκη

56 Real.gr, Λάθη και παραλείψεις εντοπίζει η οργάνωση Generation 2.0 στην ηλεκτρονική πλατφόρμα για ανανεώσεις αδειών διαμονής, 1 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3plcuHl>

57 Άρθρο 5 παρ. 1δ' του Κώδικα Ιθαγένειας Ν. 3284/2004, όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4674/2020

58 Βλ. ηλεκτρονική εκδήλωση ΕΣΠ από Ιούνιο 2021, αφού είχαν διενεργηθεί οι πρώτες δοκιμές, «Ιστορίες πολιτογράφησης: Μια περιπέτεια για λίγους/ες», διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3y6Kng0>

59 Ετήσιο εισόδημα τουλάχιστον 7.800 ευρώ – βλ. ανάρτηση ΜΚΟ Generation 2.0. Μήπως τελικά καταργείται η πολιτογράφηση; Από 27 Απριλίου 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3eiFIOV>

60 Άρθρο 1, μέρος Α, παρ. 1 της Υπουργικής Απόφασης 29845/22-04-2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3pwuKdN>

Παρότι ο νόμος προβλέπει μέγιστη διάρκεια 12 μηνών για τη διαδικασία απόκτησης ιθαγένειας,⁶¹ στην πραγματικότητα η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει πάνω από 6 ή 7 χρόνια στην Αθήνα, ακόμα και για τα παιδιά.⁶² Το ΕΣΠ έχει υπόψη του περίπτωση που εκκρεμεί ήδη για περισσότερα από 5 χρόνια, παρότι το εν λόγω παιδί έχει έναν Έλληνα γονέα.⁶³ Σύμφωνα με τη ΜΚΟ Generation 2.0, φαίνεται ότι δίνεται προτεραιότητα στις «κατ' εξαίρεση» τιμητικές πολιτογραφήσεις αντί να επισπεύδεται και να βελτιώνεται η κανονική διαδικασία,⁶⁴ με αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί μια μεγάλη λίστα αναμονής. Εντωμεταξύ, εγκληματικά δίκτυα, που φέρονται να έχουν συσταθεί από μέλη της Ελληνικής Αστυνομίας, παρέχουν πλαστές ελληνικές ταυτότητες σε υπηκόους τρίτων χωρών έναντι αμοιβής.⁶⁵

Εξελίξεις σχετικά με τη Μετεγκατάσταση

Το Πρόγραμμα Εθελούσιας Μετεγκατάστασης της ΕΕ που υλοποιείται από το 2020 παρατείνεται μέχρι τον Μάρτιο του 2022, προκειμένου να καλυφθεί ο συνολικός αριθμός σχετικών δεσμεύσεων εκ μέρους των κρατών μελών.⁶⁶ Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία που δημοσίευσε ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ),⁶⁷ συνολικά 1.093 Ασυνόδευτα Παιδιά (ΑΑ) –από τα 1.600 που ήταν ο στόχος– έχουν μετεγκατασταθεί από το 2020. Μεταξύ αυτών που μετεγκαταστάθηκαν, το 93% ήταν αγόρια και το 7% κορίτσια, με τη Γερμανία και τη Γαλλία να είναι τα Κράτη Μέλη που υποδέχθηκαν τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά, ακολουθούμενες από την Πορτογαλία και τη Φινλανδία.⁶⁸ Επίσης, στο πλαίσιο του Προγράμματος Εθελούσιας Μετεγκατάστασης, 3.453 μέλη ευάλωτων οικογενειών με παιδιά, δικαιούχοι και αιτούντες διεθνούς προστασίας έχουν μετεγκατασταθεί από το 2020, κυρίως στη Γερμανία και στη Γαλλία.⁶⁹ Η πλειονότητα των μετεγκατεστημένων είναι αφγανικής καταγωγής (56%) και ακολουθούν οι Σύριοι (24%).⁷⁰

Επίσκεψη LIBE στην Ελλάδα

Στις αρχές Νοεμβρίου, ένα κλιμάκιο Ευρωβουλευτών, που συμμετείχαν στην Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE), επισκέφθηκε την Αθήνα και τη Σάμο και συναντήθηκε με διάφορους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς.⁷¹ Το κλιμάκιο ολοκλήρωσε την επίσκεψή του υπενθυμίζοντας ότι «όλα τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, οφείλουν να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα».⁷² Ένα μέλος της αντιπροσωπείας, η Ευρωβουλευτριά Ernest, κατάφερε να φτάσει στο Ακρωτήριο Πράσο, μια στρατιωτικοποιημένη περιοχή όπου ορισμένες ΜΚΟ έχουν αναφέρει ισχυρισμούς ότι διενεργούνται επαναπροωθήσεις από την αστυνομία. Η Ευρωβουλευτριά δήλωσε ότι «ήταν η πρώτη φορά που είδα αστυνομικούς χωρίς διακριτικά και ονόματα, με τα πρόσωπά τους καλυμμένα».⁷³

61 Άρθρο 31 του Κώδικα Ιθαγένειας Ν. 3284/2004

62 Όπως αναφέρει η Generation 2.0, ό.π.

63 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από δικηγόρο πεδίου του ΕΣΠ στη Θεσσαλονίκη. Μια υπόθεση για την οποία έχει παρέμβει και η Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ωστόσο, το Υπουργείο Εσωτερικών ισχυρίζεται ότι ο κύριος λόγος της καθυστέρησης είναι η έλλειψη προσωπικού για την ταχεία διεκπεραίωση των αιτήσεων.

64 Βλ. επιστολή της ΜΚΟ Generation 2.0 προς την Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας από 4 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμη από το Press Project στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3losOg3>

65 Μεταξύ άλλων, βλ. Γιάννης Σουλιάτης, Η Καθημερινή, Κύκλωμα πλαστών διαβατηρίων: Διευρύνονται οι έρευνες, δεκάδες οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί, 1 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3eiHn77>

66 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν από την ΥΑ/ΟΗΕ στην Ομάδα Εργασίας για την Προστασία των Παιδιών στην Αθήνα στις 5 Νοεμβρίου 2021

67 ΔΟΜ, Voluntary scheme for the relocation from Greece to other European countries, 2 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3srS5QL> (στα αγγλικά)

68 Στο ίδιο.

69 Στο ίδιο.

70 Στο ίδιο.

71 ΕΣΠ, Joint NGO Briefing on the situation in Greece, 27 Οκτωβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3lqDn2g> (στα αγγλικά)

72 European Parliament News, Asylum and migration: Civil Liberties Committee delegation concludes its mission to Greece, 4 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/32wF91q> (στα αγγλικά)

73 Δημήτρης Αγγελίδης, EfSyn, Μέλος του κλιμακίου της LIBE μάρτυρας των παράνομων επαναπροωθήσεων; 5 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3y6Qktm>

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Είμαι σχεδόν 15 χρονών και πηγαίνω στην Α΄ Λυκείου. Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Ελλάδα και έχω πάει σχολείο εδώ όλη μου τη ζωή, από το νηπιαγωγείο μέχρι και σήμερα. Όλοι οι φίλοι μου από το σχολείο και τη γειτονιά είναι στην Ελλάδα. Ο μπαμπάς μου είναι από τη Νιγηρία και η μαμά μου από την Αιθιοπία, αλλά εγώ δεν έχω πατήσει ποτέ το πόδι μου σε καμία από αυτές τις δύο χώρες.

Είναι απόλαυση να πηγαίνω στο σχολείο, να είμαι με τους φίλους μου. Για την ακρίβεια, είναι απόλαυση τώρα που έχω μεγαλώσει και έχω οικοδομήσει την αυτοεκτίμησή μου – στο παρελθόν δεν ήταν έτσι. Όταν πήγαινα στο δημοτικό, χμ, δεν ήταν ένα μέρος όπου ήθελα να είμαι – υπήρχαν πολλά περιστατικά εκφοβισμού εναντίον μου επειδή ήμουν από αλλού και είχα διαφορετικό χρώμα δέρματος, ήταν άσχημα τα πράγματα. Αλλά μετά μεγάλωσα και έχτισα την αυτοπεποίθησή μου και τώρα δε με ενοχλεί ακόμη και αν μου λένε κάτι. Μερικές φορές, ακόμα και σήμερα, όταν μπαίνω σε λεωφορεία, ακούω μερικά ρατσιστικά σχόλια.

Δεν έχω γνωρίσει ποτέ άλλη χώρα εκτός από την Ελλάδα και πιστεύω ότι αν είχα την ελληνική ιθαγένεια θα είχα περισσότερα δικαιώματα· θα μπορούσα να πάω σε διαφορετικά μέρη πιο εύκολα ή να κάνω πράγματα πιο εύκολα. Για παράδειγμα, το σχολείο μου διοργάνωσε ένα ταξίδι στο εξωτερικό, στην Ελβετία, και ήμουν έτοιμη να πάω κι εγώ, ώσπου συνειδητοποιήσαμε ότι δεν μπορούσα να πάω μαζί τους επειδή δεν έχω ούτε ταυτότητα ούτε διαβατήριο. Επίσης, πολλές φορές υποχρεώνομαι να κάνω απουσίες στο σχολείο μου επειδή πρέπει να παραστώ μαζί με τους γονείς μου σε διάφορες δημόσιες υπηρεσίες για να εκδώσουμε ή να ανανεώσουμε χαρτιά ή επειδή ζητούν κάτι ακόμα. Μερικές φορές η διαδικασία αυτή διαρκεί από νωρίς το πρωί μέχρι το απόγευμα, είναι μεγάλη ταλαιπωρία.

Έχω ολοκληρώσει όλες τις βαθμίδες υποχρεωτικής εκπαίδευσης, το γυμνάσιο, γεννήθηκα εδώ, οι γονείς μου είναι εδώ νόμιμα, εδώ και πολλά χρόνια. Κι ωστόσο, την τελευταία φορά που πήγαμε στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση μού είπαν ότι δεν μπορώ να προχωρήσω με την αίτησή μου, ότι δεν έχω δικαίωμα στην ιθαγένεια.

Στο μέλλον, πιστεύω ότι θα τα καταφέρω να περάσω στο πανεπιστήμιο που επιθυμώ, στη σχολή των ονείρων μου... Θέλω να γίνω σχεδιάστρια εσωτερικών χώρων! Και θέλω να σπουδάσω, να ταξιδέψω και να πάω στην Ιταλία για να ξεκινήσω τη ζωή μου εκεί!

*Ειρήνη, 15 ετών, Νιγηριανής-Αιθιοπικής καταγωγής, που ζει με την οικογένειά της στη Θεσσαλονίκη

3. ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΑ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της 30ής Νοεμβρίου 2021, στην Ελλάδα εκτιμάται ότι βρίσκονται 2.279 ασυνόδευτα παιδιά και παιδιά χωρισμένα από τις οικογένειές τους, από τα οποία σχεδόν 92% είναι αγόρια, 8% κορίτσια και 7% παιδιά κάτω των 14 ετών. Η πλειονότητα των ΑΑ στην Ελλάδα προέρχεται από το Αφγανιστάν (28%), το Πακιστάν (24%) και τη Συρία (11%), ενώ το 37% προέρχεται από άλλες χώρες.⁷⁴

Δομές φιλοξενίας για ασυνόδευτα παιδιά και παιδιά χωρισμένα από τις οικογένειές τους:⁷⁵

# ΑΑ σε δομές μακρο-πρόθεσμης φιλοξενίας (Ξενώνες / ΥΑΔ)	# ΑΑ σε Κέντρα Μετεγ-κατάστασης	# ΑΑ σε «Ασφαλείς Ζώνες»	# ΑΑ σε ΚΥΤ	# ΑΑ σε ανοιχτές δομές προσωρινής φιλοξενίας (καταυλισμούς)	# ΑΑ υπό προστατευτική φύλαξη/κράτηση
1.887 (1.578 σε Ξενώνες / 309 σε ΥΑΔ)	92	0	268	32	11

Όπως επισημάνθηκε και στο προηγούμενο δελτίο μας,⁷⁶ στα στατιστικά στοιχεία του ΕΚΚΑ δεν εμφανίζονται παιδιά υπό προστατευτική φύλαξη, αν και παραμένει ασαφές εάν αυτό συμβαίνει επειδή δεν περιλαμβάνονται πλέον ως κατηγορία. Το ΕΣΠ έχει εντοπίσει τουλάχιστον έντεκα παιδιά υπό κράτηση στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.⁷⁷

Η Ελλάδα διαθέτει 2.213 θέσεις μακροχρόνιας φιλοξενίας για ΑΑ και ο στόχος είναι να φτάσουν τις 2.500 θέσεις μέχρι το τέλος του έτους. Η πρακτική της προσωρινής φιλοξενίας σε ξενοδοχεία έχει τερματιστεί και το ίδιο θα ισχύσει και για τις ασφαλείς ζώνες μέχρι το τέλος του 2021, με όλα τα ΑΑ να μεταφέρονται σταδιακά σε ξενώνες και διαμερίσματα ημιαυτόνομης διαβίωσης.⁷⁸

74 ΕΚΚΑ, Επικαιροποιημένη κατάσταση: Ασυνόδευτα Ανήλικα (ΑΑ) στην Ελλάδα, 30 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/33UzrXT>

75 Βάσει των στατιστικών του ΕΚΚΑ, στο ίδιο.

76 Βλ. ΕΣΠ/SCI Ενημερωτικό Δελτίο Συνηγορίας για θέματα προστασίας των παιδιών που μετακινούνται στην Ελλάδα, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3pfmlHk>

77 Οι σχετικές πληροφορίες παρασχέθηκαν στο ΕΣΠ από δικηγόρους πεδίου που διαχειρίζονται υποθέσεις κράτησης στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, και αναφέρονται στην κατάσταση που επικρατούσε στις 2 Δεκεμβρίου 2021: 10 ΑΑ εντοπίστηκαν στην Αμυγδαλέζα και 1 ΑΑ στην περιοχή της Θεσσαλονίκης.

78 Εύη Σαλτού, Τα Νέα, Ειρήνη Αγαπηδάκη: «Σε κλοιό προστασίας τα ασυνόδευτα προσφυγόπουλα», 15 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3pDTCAv>. Η επερώτηση στη Βουλή από 4 Νοεμβρίου 2021 είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/31ZKsGC>

Σύμφωνα με αναφορά που εξέδωσε η ΜΚΟ International Rescue Committee (IRC), οι επιλογές υποστηριζόμενης αυτόνομης διαβίωσης (ΥΑΔ) για παιδιά άνω των 16 ετών –που αποτελούν την πλειονότητα των ΑΑ στην Ελλάδα– μπορούν να τα βοηθήσουν να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους, εάν αντιμετωπιστούν ορισμένες σοβαρές ελλείψεις που σχετίζονται με τη διαδικασία ασύλου, την επιτροπεία, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση και εάν εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμη και βιώσιμη χρηματοδότηση για τα διαμερίσματα ΥΑΔ.⁷⁹ Σύμφωνα με την ίδια αναφορά, μέσα στα τελευταία 5 χρόνια, πάνω από 37.000 ΑΑ έχουν καταγραφεί επίσημα στην Ελλάδα, ενώ 2.118 από αυτά αγνοούνται.⁸⁰

Εξελίξεις σχετικά με τον Εθνικό Μηχανισμό Εντοπισμού και Προστασίας

Από τότε που τέθηκε σε λειτουργία ο Εθνικός Μηχανισμός Εντοπισμού και Προστασίας μέχρι τον Οκτώβριο του 2021, η γραμμή βοήθειας έλαβε 1.460 κλήσεις σχετικά με 1.154 διαφορετικές περιπτώσεις ασυνόδευτων παιδιών, από τις οποίες οι 1.122 ήταν αιτήματα για στέγη, οι 24 αιτήματα για νομική συνδρομή και οι 8 για άλλα θέματα. Την ίδια χρονική περίοδο, 1.039 παιδιά ταυτοποιήθηκαν χάρη στην εκτεταμένη επιχείρηση εντοπισμού ασυνόδευτων παιδιών που θεωρούνταν άστεγα εδώ και χρόνια.⁸¹ Η πλειονότητα των ΑΑ που εντοπίστηκαν εισήλθαν στην Ελλάδα από τα χερσαία σύνορα του Έβρου και δεν είχαν καταγραφεί.⁸²

Οι δομές επείγουσας φιλοξενίας ΑΑ στο Βαγιοχώρι και στο Σχιστό έκλεισαν. Ως μεταβατική λύση, τα παιδιά τοποθετούνται σε ένα προσωρινά παραχωρημένο κτήριο 50 θέσεων στην Ελευσίνα (Αττική) και στα Δολιανά (Ήπειρος).⁸³ Η δημιουργία 200 νέων θέσεων επείγουσας φιλοξενίας για ασυνόδευτα παιδιά θα υλοποιηθεί με χρηματοδότηση από την κυβέρνηση της Δανίας, στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης για ΑΑ.⁸⁴

Εθνική στρατηγική για ασυνόδευτα παιδιά και παιδιά χωρισμένα από τις οικογένειές τους

Το ΥΜΑ αναπτύσσει μια εθνική στρατηγική για τα ασυνόδευτα παιδιά,⁸⁵ η οποία θα καλύπτει χρονική περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών. Στόχος της στρατηγικής είναι να εξασφαλίσει την παροχή ολοκληρωμένης προστασίας, την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών, την πρόληψη και προστασία από κάθε μορφή βίας, εκμετάλλευσης και κακοποίησης, και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων των ΑΑ και των δομών φιλοξενίας τους.⁸⁶ Ωστόσο, το κείμενο αυτό δεν έχει ακόμη τεθεί σε δημόσια διαβούλευση, ούτε έχουν δημοσιευθεί Σχέδια Δράσης για την εφαρμογή του.

Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ ΥΑ/ΟΗΕ και Ελληνικού Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων για το σύστημα αναδοχής

Η σταδιακή ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών στο Εθνικό Σύστημα Αναδοχής-Υιοθεσίας, με προτεραιότητα στα παιδιά ηλικίας 0-12 ετών, βρίσκεται στο επίκεντρο του εν λόγω Μνημονίου Συνεργασίας, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις ευαισθητοποίησης για την προώθηση αυτής της μορφής εναλλακτικής φροντίδας και κατάρτισης επαγγελματιών για την παροχή διερμηνείας και νομικής υποστήριξης μετά την τοποθέτηση των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες.⁸⁷

79 IRC, A chance for a better future: Supported independent living and the protection of unaccompanied children in Greece, 15 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3dDjTWV> (στα αγγλικά)

80 Στο ίδιο, σ. 3

81 Βλ. στο ίδιο, υποσημείωση 106 και συνέντευξη της κας Αγαπηδάκη στη Δημήτρα Γκρους, Ειρήνη Αγαπηδάκη: Αλήθειες και ψέματα για τα Ασυνόδευτα Ανήλικα, 24 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3dAm5kZ>

82 Πληροφορίες που παρασχέθηκαν στην Ομάδα Εργασίας για την Προστασία των Παιδιών στις 30 Νοεμβρίου 2021

83 Στο ίδιο.

84 ΑΜΕ-ΜΠΕ, Διακόσιες νέες θέσεις επείγουσας φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών, 8 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3dDpzDt>

85 Ναυτεμπορική, Τα νομοσχέδια που παρουσιάστηκαν στο Υπουργικό Συμβούλιο, 30 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3lW535g>

86 Μακεδονία, Συνεδρίαση Υπουργικού Συμβουλίου - Τι αποφασίστηκε, ποια νομοσχέδια εγκρίθηκαν, 30 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3GwjNLP>

87 Ανακοίνωση Τύπου Υπουργείου Εργασίας, Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, 23 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3yOtS8M>

Τα ασυνόδευτα παιδιά εξακολουθούν να μην έχουν επιτρόπους

Δεδομένου ότι δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ ο νόμος 4554/2018 που θεσπίζει κανονιστικό πλαίσιο για το σύστημα επιτροπείας ασυνόδευτων παιδιών (ΑΑ) στην Ελλάδα, τα ΑΑ εξακολουθούν να στερούνται την πρόσβαση σε ένα αποτελεσματικό σύστημα επιτροπείας. Από τις 24 Αυγούστου, τα περισσότερα ΑΑ στην Ελλάδα δεν έχουν καθόλου πρόσβαση σε τέτοιου είδους υπηρεσίες, ούτε καν σε εκείνες που παρέχονταν παλαιότερα προσωρινά από τις δημόσια ορισμένες ΜΚΟ,⁸⁸ με μόνη εξαίρεση την παροχή προσωρινής επιτροπείας εκ μέρους του τοπικού Εισαγγελέα,⁸⁹ που όμως δεν αφήνει περιθώρια για πραγματική φροντίδα, εκπροσώπηση και υποστήριξη.⁹⁰ Αυτό αντικατοπτρίζει τη χρόνια έλλειψη βιώσιμου σχεδιασμού του συστήματος επιτροπείας των παιδιών που μετακινούνται στην Ελλάδα, γεγονός που επηρεάζει άμεσα την πρόσβαση των παιδιών σε βασικά τους δικαιώματα, όπως στη δίκαιη διαδικασία ασύλου,⁹¹ στις διαδικασίες διαπίστωσης ανηλικότητας, στις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης, σε κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη, στην εκπαίδευση κ.ά.

Αρμόδια αρχή για την επιτροπεία είναι τώρα η ΕΓΠΑΑ,⁹² προς την οποία το ΕΣΠ απηύθυνε διερευνητική επιστολή προκειμένου να πληροφορηθεί τα βήματα που έχουν δρομολογηθεί για την αναπλήρωση αυτού του κενού προστασίας. Η ΕΓΠΑΑ απάντησε ότι βρίσκεται στη διαδικασία μεταρρύθμισης του θεσμικού πλαισίου σχετικά με την επιτροπεία των ΑΑ, προκειμένου να εφαρμόσει ένα σύστημα που θα χαρακτηρίζεται από αποτελεσματικότητα, προσαρμοστικότητα και λογοδοσία.⁹³

4. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Με επιστολή που απηύθυνε το ΕΣΠ από κοινού με την Terre des Hommes (TdH) στο Υπουργείο Παιδείας στα τέλη Νοεμβρίου, οι ΜΚΟ ζήτησαν πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής, τη στιγμή που το πρώτο τρίμηνο του σχολικού έτους είχε σχεδόν ολοκληρωθεί. Ωστόσο, η απάντηση που παρελήφθη αφορούσε μόνο την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου φαίνεται ότι η συντριπτική πλειονότητα των Τάξεων Υποδοχής λειτουργούν κανονικά. Η μεταφορά των μαθητών και άλλα ζητήματα εξακολουθούν να υφίστανται σε ορισμένες περιοχές, όπως ανέφερε ο Συντονιστής Εκπαίδευσης Προσφύγων της δομής στη Ριτσώνα, ακόμη και για τους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.⁹⁴

88 Βλ. για παράδειγμα, ΜΚΟ ΜΕΤΑδραση, Χιλιάδες ασυνόδευτα παιδιά μένουν εκτός πλαισίου εκπροσώπησης, 15 Σεπτεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3yXaZAn>. Βλ. επίσης Foraganda, Η επταετής οδύσσεια του πλαισίου εκπροσώπησης ασυνόδευτων παιδιών, 27 Σεπτεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://bit.ly/3FQgaEG>, Txks, Χωρίς Επιτροπεία οι ανήλικοι πρόσφυγες στην Ελλάδα ενώ έχουν εισπραχθεί τα κονδύλια, 27 Αυγούστου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3p2gvwV>, Txks, Στην Αγαπηδάκη η Επιτροπεία ασυνόδευτων προσφυγόπουλων: Οι συνέπειες και το παρασκήνιο, 10 Σεπτεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/32ypwXb>, Μακεδονία, Χιλιάδες προσφυγόπουλα μεταξύ «σφύρας και άκμονος» στην Ελλάδα, 16 Σεπτεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3DSYsQd>

89 Άρθρο 19 του Προεδρικού Διατάγματος 220/2007

90 Βλ. International Rescue Committee, Μια ευκαιρία για ένα καλύτερο μέλλον: Πρόγραμμα υποστηριζόμενης διαβίωσης για την προστασία των ασυνόδευτων παιδιών, Νοέμβριος 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3H1tPZV>, σ. 14, καθώς και Π. Νικολόπουλος, Ο θεσμός της επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλικών προσφύγων, στο νομικό περιοδικό «Συνήγορος», τεύχος 127, 2018, Αθήνα, σ. 48, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3CSmEAL>

91 Συγκεκριμένα προβλήματα αναφέρθηκαν από την ΥΑ/ΟΗΕ στη Λέσβο και στη Σάμο όσον αφορά την εκπροσώπηση των παιδιών κατά τη διαδικασία ασύλου. Οι σχετικές πληροφορίες παρασέθηκαν στην Ομάδα Εργασίας για την Προστασία των Παιδιών της Αθήνας στις 23 Σεπτεμβρίου 2021.

92 Αντί του ΕΚΚΑ, παρόλο που εξακολουθεί να ισχύει η παρ. 4 του άρθρου 60 του νόμου 4636/2019

93 Απάντηση στο ΕΣΠ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 10 Δεκεμβρίου 2021

94 Χρήστος Αλεξίου, EfSyn, Η Ζάχρα, η Σάνα, η Νάργκες, η Γιασμί, η Σαρίνα και η Ριτσώνα..., 19 Νοεμβρίου 2021, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://bit.ly/3DE5nMc>

5. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Καλούμε την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Κράτη Μέλη της:

1. Να συνεχίσουν να εκφράζουν τις ανησυχίες τους σχετικά με την Κοινή Υπουργική Απόφαση να χαρακτηριστεί η Τουρκία «ασφαλής τρίτη χώρα» για τους πρόσφυγες από το Αφγανιστάν, τη Συρία, τη Σομαλία, το Μπαγκλαντές και το Πακιστάν, και να απευθυνθούν στην ελληνική κυβέρνηση προκειμένου να ανακαλέσει την απόφαση.
2. Να επιμείνουν στον τερματισμό των παράνομων επαναπροωθήσεων των αιτούντων άσυλο και προσφύγων από το ελληνικό έδαφος και από τα ελληνικά σύνορα, καθώς και σε πλήρως ανεξάρτητες διερευνήσεις όλων των ισχυρισμών και ανεξάρτητη παρακολούθηση των συνόρων.
3. Να επιταχύνουν τις μετεγκαταστάσεις, με στόχο την επίτευξη του στόχου το συντομότερο δυνατόν.
4. Πέραν της παράτασης του εν εξελίξει προγράμματος, **θα πρέπει να αναπτυχθεί γρήγορα ένα διευρυμένο και μόνιμο κοινοτικό σύστημα για εθελούσια μετεγκατάσταση**, το οποίο θα παρέχει ένα διαφανές επιχειρησιακό πλαίσιο και μια πλατφόρμα για τον συντονισμό των δεσμεύσεων των επιμέρους κρατών μελών, και θα επιτρέπει την τακτική επικοινωνία πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις εν εξελίξει μετεγκαταστάσεις και την καταγραφή βέλτιστων πρακτικών, έως ότου θεσπιστεί μόνιμος μηχανισμός μετεγκατάστασης, όπως προτείνεται στο νέο Σύμφωνο της ΕΕ για τη Μετανάστευση και το Άσυλο.

Καλούμε την Ελληνική Κυβέρνηση:

1. Να διασφαλίσει ότι η **Εθνική Στρατηγική για την προστασία των ασυνόδευτων παιδιών θα τεθεί σε δημόσια διαβούλευση**, θα λάβει υπόψη τις απόψεις των παιδιών και θα περιλαμβάνει συγκεκριμένα και μετρήσιμα σημεία δράσης (action points) που θα πρέπει να υλοποιούνται βάσει συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος με συγκεκριμένη χρηματοδότηση.
2. Να διασφαλίσει ότι ο **Εθνικός Μηχανισμός Εντοπισμού και Προστασίας αποτελεί μακροπρόθεσμο και αναπόσπαστο τμήμα ενός βιώσιμου σχεδίου** για την προστασία των ασυνόδευτων παιδιών στη χώρα.
3. Να εφαρμόσει το **συντομότερο δυνατόν ένα αποτελεσματικό και βιώσιμο σύστημα επιτροπείας**, όχι μόνο στα σύνορα της Ελλάδας αλλά και σε ολόκληρη τη χώρα, και να διασφαλίσει ότι δίνεται προτεραιότητα στο βέλτιστο συμφέρον κάθε παιδιού, ανεξάρτητα από την εθνικότητα ή το νομικό του καθεστώς.
4. Να αντιμετωπίσει **επειγόντως τη διακοπή της διανομής του χρηματικού βοηθήματος** και την παύση των υπηρεσιών σίτισης, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλοι οι δικαιούχοι και τα ευάλωτα άτομα λαμβάνουν εγκαίρως την υποστήριξη που δικαιούνται.
5. Να απέχει από κάθε είδους **de facto πρακτικές κράτησης** στις ΚΕΔ στα νησιά ή αλλού και να διασφαλίσει ότι οι άνθρωποι που επιθυμούν να (ξανα)αιτηθούν άσυλο έχουν πρόσβαση στη διαδικασία διεθνούς προστασίας.
6. Να διασφαλίσει ότι η **Αρχή στην οποία έχει ανατεθεί η επιτήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα είναι λειτουργικά ανεξάρτητη**, δε συνδέεται θεσμικά με τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των συνόρων, διαθέτει επαρκή θεσμική πείρα στο δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επικοινωνεί απευθείας με τις αρχές διερεύνησης εγκλημάτων.

© Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Save the Children International, στοιχεία επικαιροποιημένα έως τις 8 Δεκεμβρίου 2021

Το παρόν έγγραφο συντάξε (στην αγγλική) η Αγάπη Χουζουράκη, επιμελήθηκε ο Daniel Gorevan και μετέφρασε η Φωτεινή Πίπη.

Cover:

Ειρήνη*, 15 ετών, Νιγηριανής-Αιθιοπικής καταγωγής, σε μια βόλτα σε εμπορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης. Τη φωτογραφία του εξωφύλλου παρείχε η οικογένεια του παιδιού, τον Δεκέμβριο του 2021.

* Το όνομα του παιδιού έχει αλλαχθεί για λόγους προστασίας της ανωνυμίας του.